

Nositelia titulu *Čestný člen SBS* a ceny *Holubyho památná medaila* za rok 2012

Prof. RNDr. TIBOR BARANEC, CSc.

Narodil sa 24. novembra 1952 v Nových Zámkoch. Po ukončení vysokoškolského štúdia na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave nastúpil ako odborný pracovník na Ústav dendrobiológie SAV v Arboréte v Mlyňanoch (v r. 1977). Po obhajobe kandidátskej dizertačnej práce na tému Biosystematické štúdium rodu *Crataegus* L. na Slovensku (v r. 1987) získal vedeckú hodnosť kandidáta biologických vied (CSc.). Od r. 1991 pracuje na Katedre botaniky SPU (bývalej VŠP) v Nitre, od r. 2003 je jej vedúcim. V r. 2003 sa habilitoval v odbore Fyziológia plodín a drevín a profesorský titul v tom istom odbore mu bol udelený v r. 2010. Zároveň pôsobí ako člen Akademického senátu SPU (od r. 2010).

Počas 35-ročného pôsobenia v botanickom výskume sa prof. Baranec venoval hlavne dendrológii a problematike inváznych rastlín. Ťažiskom jeho vedeckej práce je taxonomické štúdium viacerých vybraných rodov drevín, a to predovšetkým na území Slovenska (venoval sa napr. rodom *Crataegus*, *Cotoneaster*, *Ephedra*, *Prunus* a i.). Spolupracoval na diele *Flóra Slovenska*, venuje sa floristickej inventarizácii viacerých lokalít v oblasti Podunajskej nížiny (okolie Nitry), je odborným garantom predmetov Botanika, Geobotanika, Dendrológia, Botanika tropických a subtropických rastlín a Zberové expedície rastlín na Katedre botaniky SPU. Pod jeho odborným vedením úspešne ukončilo a obhájilo svoje práce 58 bakalárov a diplomantov a 7 doktorandov. V rámci zahraničnej spolupráce spolupracuje predovšetkým s akademickými pracoviskami v Maďarsku a v Českej republike (Korvínova univerzita v Budapešti, Oblastné arborétum v Tisza-kürte, Biologický ústav Maďarskej akadémie vied vo Vácrátóte, Výskumní ústav Silva Taroucy v Průhoniciach atď.). Absolvoval početné zahraničné študijné pobyty vo viac ako desiatich krajinách Európy, Ázie (KĽDR) a Severnej Ameriky (USA).

Prof. T. Baranec je dlhoročným aktívnym členom Slovenskej botanickej spoločnosti. V rokoch 1985–1988 bol predsedom Dendrologickej sekcie, v období rokov 1996–2011 predsedom Západoslovenskej pobočky a zároveň od r. 1985 aj členom Hlavného výboru SBS. Ako dlhoročný predseda Západoslovenskej pobočky zorganizoval množstvo prednášok a exkurzií, podieľal sa na organizácii ôsmich vedeckých konferencií (tri celoslovenské a päť medzinárodných, napr. X. celosvetový embryologický kongres v r. 2001). Od r. 2002 je držiteľom titulu Zaslúžilý člen SBS. Titul čestný člen SBS (a zároveň aj Holubyho památná medaila) mu bola udelená ako prejav uznania jeho celoživotného prínosu pre rozvoj botaniky na Slovensku a Slovenskej botanickej spoločnosti.

Prof. RNDr. ALEXANDER LUX, CSc.

Narodil sa 29. júla 1952 v Bratislave. Po absolvovaní štúdia na Katedre fyziológie rastlín Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave nastúpil na miesto odborného asistenta, v roku 1992 habilitoval na docenta a v roku 2003 bol menovaný profesorom v odbore fyziológia rastlín. Od roku 2011 je vedúci Katedry fyziológie rastlín.

Profesionálnu dráhu profesora Luxa charakterizuje najmä záujem o štruktúru a funkciu koreňa, ako aj vplyv abiotických stresov na rastliny. Je autorom a spoluautorom nespočetného množstva publikácií v zahraničných karentovaných časopisoch s vysokým citačným ohlasom, ako aj učebných textov pre študentov (napr. Praktikum z anatómie a embryológie rastlín, Botanika: anatómia

a morfológia rastlín). Je úspešným riešiteľom projektov VEGA, APVV a COST. Medzinárodnú úroveň výskumu odráža množstvo spoluprác a zahraničných pobytov: napr. opakované pozvania a pobyty na japonských univerzitách, ako sú The University of Tokyo, Arid Land Research Center, Tottori University a Nagoya City University, v Anglicku na Long Ashton Research Center, University of Bristol, vo Švédsku na Institute of Botany, Stockholm University, v Mexiku na Facultad de Ciencias Biologicas, Universidad Autonoma de Nuevo León, Monterrey alebo pobyt na University of California, Davis prostredníctvom prestížnej Fullbrightovej nadácie. Okrem toho aktívne spolupracuje s univerzitami v Rakúsku, Taliansku, Juhoafrickej a Českej republike. Okrem laboratórnej práce je aj vášnivým kaktusárom a terénnym botanikom, o čom svedčia objavy aj v tejto oblasti (napr. objav nového druhu tučnice *Pinguicula immaculata* Zamudio et Lux v Mexiku). Pedagogická činnosť je nemenej bohatá ako tá vedecká, napr. prednášky Anatómia rastlín, Transport látok v rastlinách, či Embryológia krytosemenných rastlín patria k dlhoročným a absolvovalo ich množstvo študentov. Vychoval takisto desiatky diplomatov a doktorandov. Z organizačných schopností nedá nespomenúť organizáciu konferencií *Structure and function of roots*, ktorej bol minulým rokom hlavným organizátorom. V rokoch 1994–1997 pôsobil na Prírodovedeckej fakulte ako prodekan pre zahraničné styky.

Osobnosť profesora Luxa dotvára množstvo ocenení, ako sú napr. Cena Japonskej spoločnosti pre výskum koreňa, medaila Prírodovedeckej fakulty Karlovej Univerzity v Prahe, strieborná medaila Prírodovedeckej fakulty UK v Bratislave, ako aj členstvo v redakčných radách 3 zahraničných medzinárodných časopisov. V Slovenskej botanickej spoločnosti pôsobil ako dlhoročný predseda Sekcie cytológie rastlín a organizoval niekoľko medzinárodných stretnutí anatómov a cytológov. Titul čestný člen SBS (a zároveň aj Holubyho pamätná medaila) mu bola udelená ako prejav uznania jeho celoživotného prínosu pre rozvoj rastlinnej fyziológie na Slovensku a Slovenskej botanickej spoločnosti.

RNDr. Jiří Liška, CSc.

Narodil sa 12. marca 1952 v Táboře. Je absolventom odboru biológia, špecializácia botanika na Karlovej Univerzite v Prahe, kde bol žiakom prof. Zdeňka Černohorského, Čestného člena SBS pri SAV. Štúdium ukončil v r. 1975; titul RNDr. získal v r. 1983 a titul CSc. v r. 1985. Ako významný vedecký pracovník Botanického ústavu AV ČR v Průhoniciach patrí k služobne najstarším lichenológom v Českej republike. Jeho dlhoročná vedecká činnosť bola ocenená o. i. aj dvoma dedikačnými taxónmi (*Cheilymenia liskae* J. Moravec, R. Fellner et Landa a *Opegrapha vulpina* Vondrák, Kocourk. et Tretiach).

Dr. Liška sa venuje výskumu diverzity, chorológie a taxonómie lišajníkov, ich ohrozeniu a ochrane, čo dokumentuje úctyhodný počet 226 publikácií z obdobia r. 1975–2011. Z diel, významných pre česko-slovenskú lichenológiu, spomeňme aspoň monografie Bibliographia Syntaxonomica Českoslovaca, Vol. 5, Lichenes (1984), anotovaný Katalóg lišejníku ČR (1999), kapitoly o lišajníkoch v knihách Staletá Praha (1985), Šumava – příroda, historie, život (2003) a rozsiahle články Changes in distribution of rare and threatened lichens in the Czech Republic I., II. (1998, 2006), Checklist and Red List of lichens of the Czech Republic (2008), Česká jména lišejníků (2010). Slovensko ho zaujalo už v r. 1973, keď v Bratislave v Slovenskom národnom múzeu u Dr. Pišúta vykonával preddiplomovú prax. Odvtedy sa venuje aj sústavnému lichenofloristickému výskumu rôznych oblastí Slovenska (napr. Biele Karpaty, Bukovské vrchy, Považský Inovec, Tatry, Tríbeč, Slanské vrchy, Štiavnické vrchy) a je autorom, resp. spoluautorom viac ako 20 vedeckých článkov prispievajúcich k poznaniu slovenskej flóry. K najvýznamnejším z nich patrí komplexný článok

Lišajníky Slanských vrchov (1985), floristická práca Lišajníky medených hálď v okolí Gelnice a Slovínok (1977), či práce venované dynamike zmien v chorológii ohrozených alebo inváznych taxónov. Bol členom kolektívu autorov monografie Červená kniha ohrozených a vzácnych druhov rastlín a živočíchov SR a ČR 4 (1995) a Checklist of lichens of the Western Carpathians (2004). Poskytoval početné údaje pre akciu Mapovanie epifytických lišajníkov Slovenska, ktorú v rokoch 1971–1981 organizovalo SNM a do muzeálnych zbierok venoval mnohé svoje položky. V rámci spolupráce so slovenskými lichenológmi prispieval do exsíkátovej zbierky Lichenes slovakiae exsiccati (podieľal sa na zbere 24 taxónov, napr. *Lecanora gisleri* zo Slovenského rudohoria a *Scoliosporum chlorococcum* z Nizkých Polonín).

Dr. Liška sústavne udržuje odborné a priateľské kontakty so slovenskými botanikmi. Aktívne sa zúčastňuje na akciách SBS (prednášky, terénne exkurzie), býva oponentom doktorandských prác vypracovaných v Botanickom ústave SAV a dôsledným recenzentom vedeckých rukopisov. Od r. 1988 zhromažďuje a publikuje v časopise Bryonora sériu Československá lichenologická bibliografie. V r. 2011 vyjde jej už 24. časť. Holubyho pamätná medaila mu bola udelená za jeho dlhodobý výskum lichenoflóry Slovenska a podporu česko-slovenskej vedeckej spolupráce.

ČESKÁ BOTANICKÁ SPOLOČNOSŤ

Česká botanická spoločnosť (ďalej ČBS) bola založená v roku 1912 na podnet pracovníkov Botanického ústavu českej Karlovej (do konca prvej svetovej vojny nazývanej Karlo-Ferdinandovej) univerzity. Udialo sa to na Benátskej ulici v Botanickej záhrade na pôde vtedajšieho Botanického ústavu (dnes Katedra botaniky). S týmto miestom zostala ČBS, ako aj jej sekretariát a dlhodobo budovaná knižnica, spojená až do dnešných dní. ČBS sa stala prvou odbornou spoločnosťou v strednej a východnej Európe. Jej cieľom bolo združovať všetkých záujemcov českej botaniky a vzájomným stykom prehľbovať štúdium botanickej vedy, získavať ďalších pracovníkov a nových adeptov, budiť v nich túžbu po vedeckej práci, informovať členov i odbornú verejnosť o dosiahnutých výsledkoch, zvyšovať úroveň znalostí v širokých vrstvách národa a týmto zlepšovať vzdelanosť národa ...

Počas existencie Československa (v rokoch 1919–1992), s krátkou prestávkou počas druhej svetovej vojny (1939–1945), fungovala spoločnosť ako Československá botanická spoločnosť, a to nielen na papieri. Českí botanici sa výraznou mierou podieľali na rozvoji botaniky na Slovensku a dodnes spolupracujú na kľúčových dielach mapujúcich kvetenu Slovenska, ako sú napr. Flóra Slovenska, Rastlinné spoločenstvá Slovenska a spolu-pracujú na mnohých akciách, ktoré sa poriadajú aj dnes, napríklad na spoločných Floristických kurzoch.

Holubyho pamätná medaila bola udelená ČBS, a tým aj širokej plejáde významných českých a moravských botanikov z tejto Spoločnosti, ako prejav vďaky a uznania za dlhodobý rozvoj botaniky na Slovensku ako aj Slovenskej botanickej spoločnosti.

Podľa návrhov na ocenenia od Hlavného výboru SBS, Západoslovenskej pobočky SBS, Sekcie systematickej botaniky a geobotaniky SBS a Sekcie fyziológie rastlín SBS

upravil PAVOL MERED'A ml.